

Digitalt kurs om Leri-Weills dyskondrosteose 06.12.2023

Fysisk aktivitet, trening og rehabilitering

Ved Kristina Aa. Rasmussen og Ariane Kwiet

Fysisk funksjon

- Fysisk funksjon beskriver et individs evne til å utføre normal fysisk aktivitet og kan her sees i sammenheng med – *fysisk form* som er et individs totale yteevne/evnen til å utføre fysisk aktivitet og innebærer egenskaper man er født med eller tilegner seg –fysisk og mentalt.

Fysisk aktivitet

WHO definerer fysisk aktivitet som enhver kroppsbevegelse produsert av skjelettmuskulatur som krever energiforbruk.

(WHO/Helsedirektoratet)

Trening

Trening er systematisk utøvelse av fysisk aktivitet som gjøres regelmessig over tid med mål om bedret fysisk form eller prestasjon.

(Asbjørn Gjerseth)

Faktorer som kan påvirke

- Akseforandringer
- Hypermobilitet og instabilitet
- Smerter og verking
- Lav kroppshøyde
- Tretthet/ slitenhet/ utmattelse
- Varierende dagsform

Utfordringer

- Usynlig funksjonshemming
- Raske bevegelser og retningsendringer
- Lengre avstander
- Tempo
- Henge med
- Høydeforskjeller
- Ujevnt underlag/terreng
- Rekke opp, ned og frem
- Kaste og ta imot ball

Anbefalinger fysisk aktivitet og trening

Barn og unge:

60 min aerob aktivitet pr dag på moderat til høy intensitet

Voksne:

150-300 min aerob aktivitet på moderat intensitet eller 75-150 min aerob aktivitet på høy intensitet pr uke

Styrke:

Alle grupper bør gjøre regelmessig styrkeaktivitet på moderat til høy intensitet inntil 3 ganger pr uke

Helsegevinster

- Forebyggende på hjerte- og karsykdommer, kreft og diabetes
- Reduserer symptomer på depresjon
- Forbedrer tenkning, læring og vurderingsevne
- Sikrer sunn vekst og utvikling hos unge mennesker
- Reduserer smerte
- Forbedrer generell velvære

Fysioterapi

- Fysioterapeuten har mulighet for å gi god og målrettet behandling
  - Helhetlig og individuell undersøkelse gir pekepinn på hva som trengs av tiltak, og hvilke intervensjon som kan hjelpe på problemstillingen
- Fysioterapi er ikke-medikamentell behandling
- Oppmerksom skal rettes mot faktorene som er påvirket og som innvirker på bevegelse og funksjon
- Barn og voksne vil ha behov for fysioterapi i perioder av livet.
  - Forebyggende intervensjon, observasjon av akseforandringer, særlig i rygg, håndledd, knær og ankler
  - Etter operasjoner
  - Ved funksjonsendring
  - Som veileder for riktig øvelses-/treningstilnærming ut i fra behov
- Fysioterapeut kan veilede skole i tilrettelagt fysisk aktivitet i kroppsøvningsfaget og andre tilpasninger ved behov (evt sammen med ergoterapeut)

Hensikt med fysioterapi

Hensikten med både behandling og egentrening er best mulig funksjon, best mulig evne til mobilitet, mindre smerter og god livskvalitet

- Bedre eller opprettholde funksjon
  - Etter funksjonsfall
  - Etter operasjoner/brudd/korreksjoner
  - Ved smerter
- Øke styrke
  - Styrkeprogram veiledet av fysioterapeut kan være hensiktsmessig
  - Sterk muskulatur bedrer funksjon, fremmer balanse, reduserer smerte og bedrer livskvaliteten
- Fremme god balanse
  - Evne til å opprettholde, gjenvinne og gjenopprette balanse

Hensikt med fysioterapi forts....

- Utvikling av skoliose (skjev rygg) er nesten umulig å forhindre, men
  - vanestillinger og manglende styrke kan påvirke bevegelighet i ryggen som igjen påvirke funksjon
- Bedre muskelfunksjon ved overbevegelige ledd (hypermobilitet)
  - Sterk muskulatur gir støtte til ledd og kompensere for løse ligamenter
  - Alle ledd kan være utsatt, men ved LWD erfarer vi størst utfordringer i rygg, ankler og knær
- Veilede for tilpasset aktivitetsnivå og balanse mellom aktivitet og hvile
- Tiltak av hensyn til hypertrofisk muskulatur?
  - Lite forskning på dette feltet
  - Har noen erfart noe?

Fysisk funksjon, fysisk aktivitet og trening

Bruk trappetrinns-modellen

Når man trenger mer...

- Funksjonstap
- Langvarige smerter som påvirker livskvalitet
- Behov for tverrfaglig vurdering og behandling
- Fare for å falle ut av arbeidslivet

Rehabilitering

Hva betyr rehabilitering?

Gjeninnsettelse i tidligere verdighet og stilling

Sette i funksjonsdyktig stand igjen

Hvor foregår rehabilitering?

- Rehabilitering kan foregå både i spesialisthelsetjenesten og i kommunen
- Både private institusjoner som har avtale med Helseforetakene og offentlige sykehus
- Varierende tilbud fra kommune til kommune

Hva er indikasjoner for rehabilitering?

A Brudd og slitasjeskader i skjelett

B Reumatologiske sykdommer
(inflammatoriske)

C Amputasjoner ben (underekstremiteter)

D CFS/ME (diagnostisert)- Også tilbud til barn
og unge

E Kreft - Også tilbud til barn og unge

F Hjerneslag og traumatiske hjerneskader

G Nevrologiske og nevromuskulære
sykdommer - Også tilbud til barn og unge

H Hjertesykdommer

I Lungesykdommer

J Kronisk muskel- og bløtdelssmerte

K Sykelig overvekt - Også tilbud til barn og unge

L Diabetes type 1

M Alvorlig grad av sanseforstyrrelser

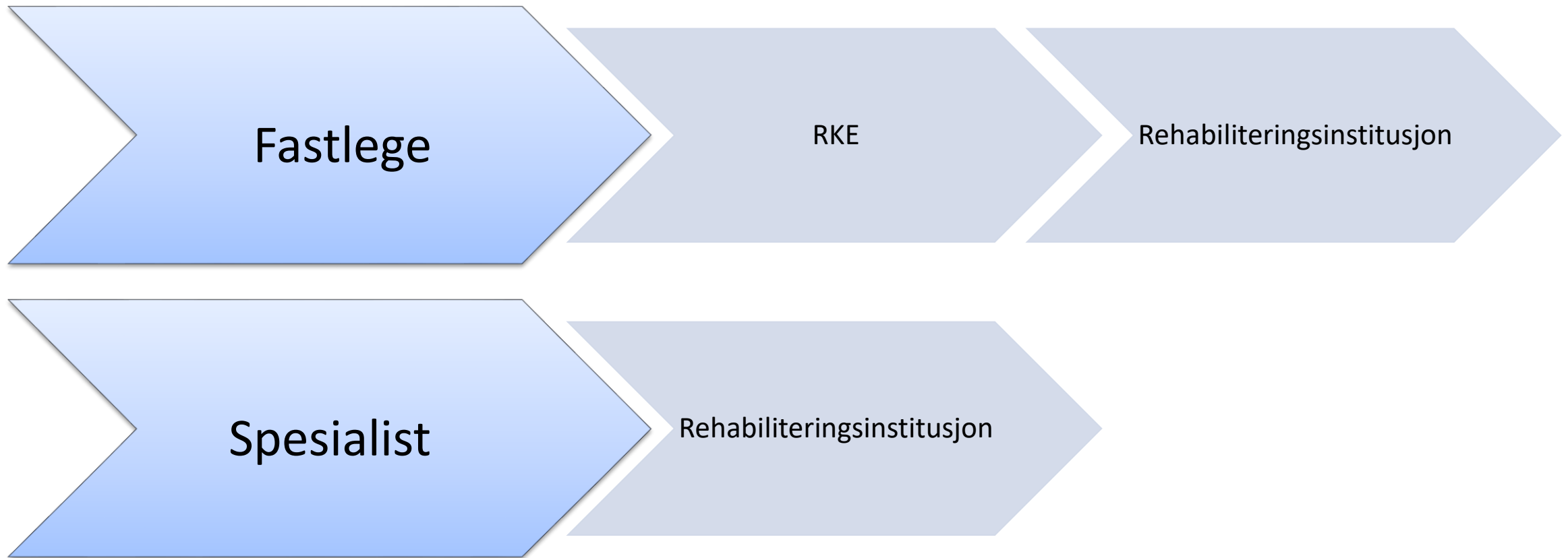
N Tilbud til barn, ungdom og unge voksne med
vekt på tilpasset fysisk aktivitet, familie og
utdanning

O Pasienter med komplekst sykdomsbilde med
behov for sømløs rehabilitering etter
sykehusbehandling

R Arbeidsrettet rehabilitering

Hvordan blir man henvist?

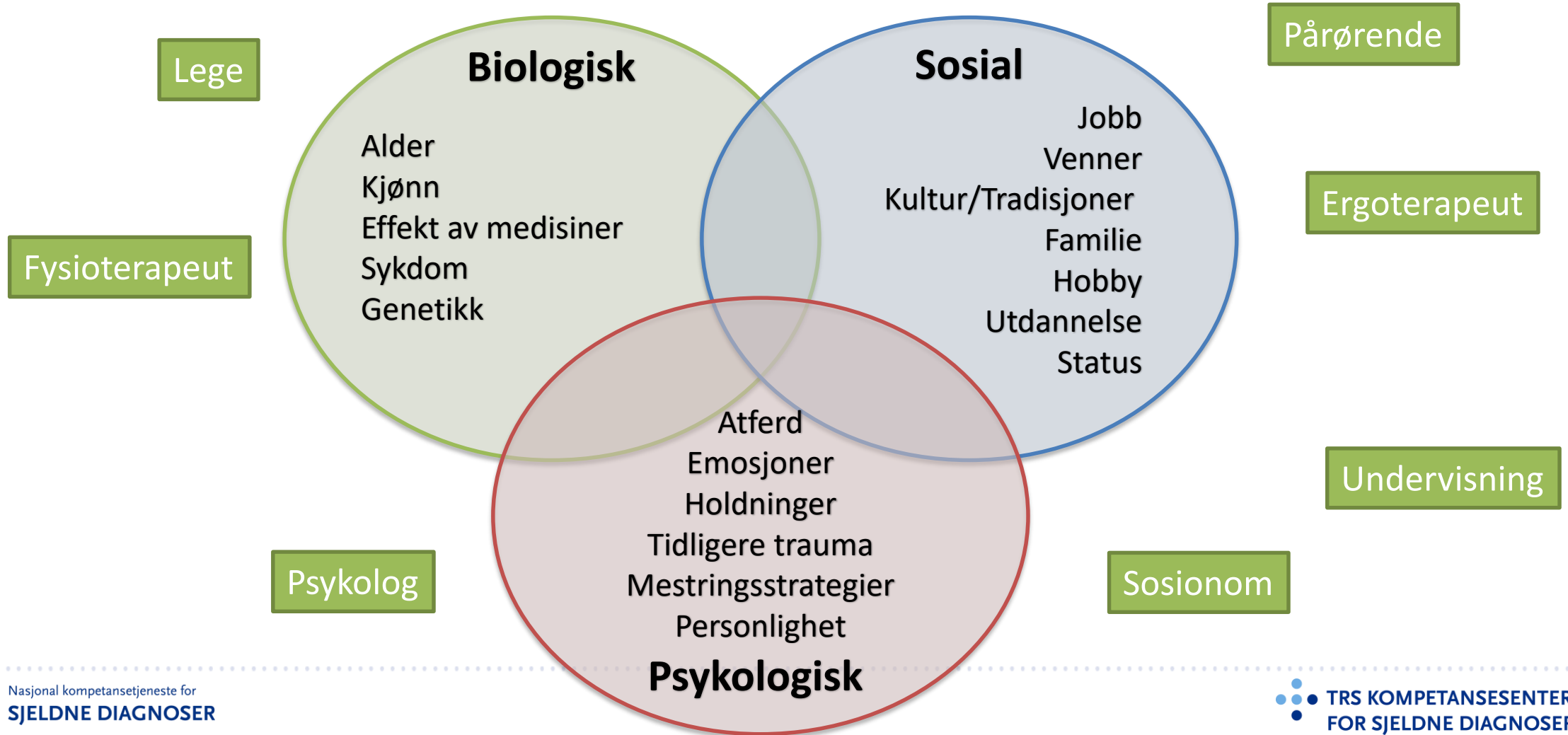

Hvordan foregår rehabilitering?

- Rehabilitering er alltid tverrfaglig
  - Lege
  - Fysioterapeut
  - Sykepleier
  - Ergoterapeut
  - Psykolog
  - Sosionom
  - Jobbveileder
  - Ernæringsterapeut
  - Logoped
  - Miljøterapeut

Bio-psyko-sosial modell

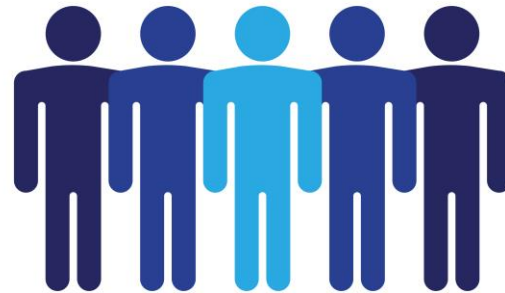
Undervisning

- Informasjon om tilstanden
- Mestringsstrategier
- Hjelpemidler
- Arbeidslivet
- Rettigheter
- Ernæring
- Søvn...

Likemannseffekt

- Treffe andre i samme situasjon (men kanskje ikke med samme diagnose)

Film

[Rehabilitering: Sjeldne beinsykdommer - YouTube](#)